

Заключна частина судової промови – не просто логічне завершення виступу, в ній оратор посилює значення усього сказаного раніше. Мовець дає оцінку події і висловлює свою думку про результат процесу. Тому викладення є емоційним за змістом, що знаходить вираження у мовних засобах, наприклад таких як питальна конструкція.

Мова, що використовується у всіх частинах судової промови є системою, яка постійно змінюється з властивою їй толерантністю стосовно різного роду перетворень. Відкрита і динамічна судова мова приймає в свій словниковий склад запозичені лексичні одиниці і бере участь у процесі неологізації. Ще однією рисою, властивою для всіх структурних компонентів судової промови, є граматична категорія ідентифікації (тотожності), в основі якої лежать такі фактори як суб'єктивізм (об'єкт, що відображається через індивідуальне сприйняття особистості) та темпоральна оцінка дійсності, яка презентується оратором у просторовому і кількісно-якісному вираженні [7].

Судовий дискурс, з яким ми асоціюємо судочинство, є складовою найважливіших умов існування суспільства. Юридична форма залежить від розвитку форм мовного спілкування. Можливості спілкування, насамперед мовного, пов'язані з технічними засобами спілкування: усною мовою, письмовою мовою.

Юридична форма виникла з письма, а різні жанри юридичної промови беруть початок з судової промови. Багато сучасних дослідників поділяють таку точку зору античної риторики, яка говорить, що в основі людського знання лежить розповідь. Пізнання в судочинстві має наративну природу, тому його слід розглядати як розуміння тексту. Судове переконання потрібно досліджувати, виходячи з закономірностей мовної комунікації [10].

У дослідженні судової промови найчастіше основний акцент робиться на логіко-риторичній стороні мовного аналізу, при цьому мовностилістичний аспект обмежується вказівкою на поширені помилки. У судовій практиці, поряд зі знанням правових норм велику роль відіграє вміння стилістично правильно будувати промову, підбирати слова та звороти, які точніше відповідають цілям судової полеміки. Ігнорування лінгвістичного аспекту негативно впливає на образ судового оратора, призводить до помилок при винесенні судового рішення, спотворює сенс і ідею інтелектуального спору, знижує рівень культури правосуддя цілому. Таким чином, студенти-юристи можуть сфокусувати свої набуті юридичні знання в руслі вивчення юридичної англійської мови, застосувавши практику судових промов.

Кожна частина промови, окрім основної функції, має також і факультативну цільову установку. На якісному рівні, необхідно виділити основні характеристики промови і визначити, якими засобами вони досягаються. Приміром, логічність мови з'являється за рахунок чіткої композиції, використання логічних прийомів та засобів зв'язку слів у промові. На психологічно-мовному рівні пропонується розглянути мовні тактики і прийоми, використовувані ораторами. На стилістичному рівні потрібно визначити принципи, ефект вибору і використання мовних засобів: тропів і фігур, що створюють виразність мови. Останній, лінгвістичний, рівень ставить на меті аналіз мовних одиниць, що функціонують в мові оратора. На рівні слововживання – це питання відбору лексики, використання синонімів, антонімів, іншомовної та професійної лексики. На рівні вживання стійких словосполучень – використання в мові фразеологічних зворотів, кліше і структур оціночного характеру [12]. Такі мовні структури та кліше якісно впливають на формування професійної компетентності майбутніх юристів не лише в галузі юриспруденції, а й у контексті вивчення юридичної англійської мови, що набуває все більшої пріоритетності в системі вищої освіти України.

Висновки та перспективи. Лінгвістична структура судової промови визначається логічними аспектами композиції і складається із вступної частини, основної частини і висновку. У промові судових ораторів-початківців нерідко можна почути неправильні відмінкові закінчення іменників, невірні вживання кількісних або збірних числівників, деяких складних дієслів. Тому лінгвістичний аналіз на рівні вживання морфологічних і синтаксичних одиниць призначений для виявлення поширених помилок з метою формулювання складнощів, що зустрічаються в судовій промові.

Основною метою професійно-орієнтованого навчання є формування особистості фахівця. Звідси випливає, що студент не лише оволодіває сукупністю знань і вмінь, що включає комунікативний аспект, але й набуває професійно значущих особистісних якостей. Таким чином, це підсилює і робить соціальний аспект професійного навчання більш значущим. Така професійно-орієнтована технологія навчання в системі вищої освіти є сукупністю дидактичних, психологічних та загальнопедагогічних засад взаємодії викладачів і студентів. Отже, технологія використання судової промови як базового поняття юридичного дискурсу на заняттях юридичної англійської мови є спрямованою на реалізацію форм, методів і засобів навчання, необхідних освітніх цілей і професійно ціннісних якостей фахівця.

Література:

1. Басков В. В. Речь прокурора в суде / В. В. Басков. – Москва: Социалистическая законность, 1979. – 425 с.
2. Ивакина Н. Н. Основы судебного красноречия (риторика для юристов) / Н. Н. Ивакина // Филологические науки. – 2009. – № 7. – С. 89.
3. Коваленко А. Я. Науково технічний переклад / А. Я. Коваленко. – Київ : Видання «Карп'юка», 2011. – 238 с.
4. Кони А. Ф. Собрание починений / А. Ф. Кони. – Москва : 2007. – 136 с.
5. Кохтев Н. Н. Ораторская речь: стиль и композиция / Н. Н. Кохтев. – Москва : 2012. – 298 с.
6. Ломовский В. К. О судебной речи / В. К. Ломовский // Сов. Юстиция. – 1983. – № 16.
7. Матвиенко Е. А. Судебная речь / Е. А. Матвиенко. – Минск : 2007. – 248 с.
8. Молдован В. В. Судова риторика / В. В. Молдован. – Київ : Юрінком Інтер, 2011. – 278 с.
9. Одинцов В. В. Стилистический анализ публичного выступления / В. В. Одинцов. – Москва : 2013. – 178 с.
10. Тарнаев Н. Н. Судебные речи / Н. Н. Тарнаев. – Иваново : 2013. – 228 с.
11. Царев В. И. Структура и стиль судебной речи прокурора / В. И. Царев. – Москва : Законность, 2013. – 218 с.
12. Шустова М. Л. Функции вопросительных конструкций в судебной речи / М. Л. Шустова // Статус стилистики в современном языкознании. – Пермь : 1990. – № 11. – С. 13–17.

УДК 378.147.227

І. В. П'янкоська,

Національний університет «Острозька академія», м. Острог

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ «ПЕРЕВЕРНЕНОГО НАВЧАННЯ» У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ЛЕКСИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

У статті розглянуто особливості впровадження технології «переверненого навчання» у викладанні дисципліни «Лексичний менеджмент» для студентів спеціальності «Англійська мова та література» другого року навчання. По-

дано характерні ознаки цього підходу та рекомендовані кроки з його впровадження. Відзначено, що для організації переверненого навчання важливими елементами є методичне забезпечення самостійної роботи студентів, належний контроль за виконанням завдань, використання Інтернет ресурсів. Наведено приклади завдань та видів діяльності для застосування технології переверненого навчання у викладанні дисципліни «Лексичний менеджмент». Проаналізовано структуру блогу викладача, що містить матеріали та завдання для самостійної роботи студентів. Узагальнено низку переваг та недоліків переверненого навчання. Серед переваг виокремлено можливість гнучкого графіку роботи з матеріалами, формування у студентів відповідальності за результати навчання тощо. Серед недоліків відзначено велику кількість часу, що викладач витрачає на створення онлайн ресурсів, труднощі доступу до мережі Інтернет та інші.

Ключові слова: перевернене навчання, самостійна робота, блог, зворотній зв'язок.

USING «FLIPPED LEARNING» TECHNOLOGY IN TEACHING LEXICAL MANAGEMENT

The article considers the peculiarities of implementing «flipped learning» technology in teaching Lexical Management to the second-year students of the specialty «English Language and Literature». The author presents characteristic features of this approach and recommended steps for its implementation. It is noted that the important elements of organization of flipped learning are methodological support of students' independent work, proper monitoring of task fulfillment, and use of Internet resources. There have been presented task samples and activities for implementing flipped learning in teaching Lexical Management. The structure of the teacher blog containing materials and tasks for students' independent work is analyzed as well as a number of advantages and disadvantages of flipped learning are summarized. The opportunity to have more flexible access to materials and shape students' responsibility for learning outcomes is considered among the advantages of this approach. The disadvantages include a considerable amount of time that a teacher spends creating online resources, problems with Internet access and others.

Key words: flipped learning, independent work, blog, feedback.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ «ПЕРЕВЕРНУТОГО ОБУЧЕНИЯ» В ПРЕПОДАВАНИИ ДИСЦИПЛИНЫ «ЛЕКСИЧЕСКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

В статье рассмотрены особенности внедрения технологии «перевернутого обучения» в преподавании дисциплины «Лексический менеджмент» для студентов специальности «Английский язык и литература» второго года обучения. Освещены характерные признаки этого подхода и рекомендуемые шаги по его внедрению. Отмечено, что для организации перевернутого обучения важными элементами являются методическое обеспечение самостоятельной работы студентов, надлежащий контроль за выполнением заданий, использование Интернет ресурсов. Приведены примеры заданий и видов деятельности для применения технологии перевернутого обучения в преподавании дисциплины «Лексический менеджмент». Проанализирована структура блога преподавателя, содержащего материалы и задания для самостоятельной работы студентов. Обобщен ряд преимуществ и недостатков перевернутого обучения. Среди преимуществ выделены возможность гибкого графика работы с материалами, формирование у студентов ответственности за результаты обучения и тому подобное. Среди недостатков отмечены большое количество времени, которое преподаватель тратит на создание онлайн ресурсов, трудности доступа к сети Интернет и другие.

Ключевые слова: перевернутое обучение, самостоятельная работа, блог, обратная связь.

Вступ. Участь України в інтеграційних процесах у галузі освіти спонукає до пошуку нових ефективних форм організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та нових форм методичного забезпечення. Сьогодні новітні технології та можливості мережі Інтернет надають вітчизняним освітянам можливість вивчення та застосування провідного міжнародного педагогічного досвіду та адаптації найефективніших методик у, зокрема, викладанні іноземної мови. «Перевернене навчання» або «перевернений клас» (англ. *Flipped Learning, Flipped Classroom*) є однією з таких методик, що набуває все більшої популярності як практичний підхід у навчанні, так і як предмет дослідження у наукових розвідках вітчизняних та зарубіжних дослідників. Однією з причин звернення до цієї методики є необхідність правильної та ефективної організації самостійної роботи студентів, що б сприяло розвитку вмінь активного навчання, пізнавальної активності й готовності до безперервної освіти.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Самостійна робота є основним видом роботи студентів під час вивчення курсу «Лексичний менеджмент», метою якого є розвиток лексичної компетенції студентів та збільшення їхнього словникового запасу. Відтак, постає проблема ефективного методичного забезпечення самостійної роботи та організації її педагогічного супроводу для максимального досягнення цілей курсу [1]. Вважаємо, що впровадження технології переверненого навчання є одним з можливих рішень цієї проблеми.

Аналіз останніх публікацій. Питанням впровадження технології «переверненого навчання» у навчальний процес присвячено роботи О. І. Вольневича, Н. О. Приходькіної, Дж. Ф. Стрейера (Strayer, J. F.), Б. Такера (Tucker, B.), Дж. Бергманна (Bergmann, J.), С. Брейма (Brame, S.), А. Самса (Sams, A.), К. Сунга (Sung, K.). Особливості навчання в електронному освітньому середовищі проаналізовано в роботах таких науковців як Н. Р. Балик, Р. С. Гуревич, Н. П. Дементієвська, М. І. Жалдак, І. О. Захарова, С. С. Полат, Н. В. Морзе, Дж. Егберт (Egbert, J.), Дж. Джарвіс (Jarvis, H.), Д. Тілер (Teeler D.), П. Грей (Gray P.).

Метою статті розглянути можливості застосування технології перевернутого навчання для викладання дисципліни «Лексичний менеджмент» для студентів факультету спеціальності «Англійська мова та література» другого року навчання.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо, як визначають перевернене навчання науковці, завдяки яким цей термін набув популярності в освіті. Американські дослідниці Б. Уалвурд і В. Андерсон, які заохочували до застосування методу переверненого класу у своїй книзі «Ефективне оцінювання» [6], пропонують модель навчання, під час якої студенти знайомляться з новим матеріалом до заняття і зосереджуються на опрацюванні вивченого під час заняття, що може включати завдання, пов'язані з аналізом-синтезом інформації, а також вирішенням проблемних завдань. Для більшої ефективності такого підходу дослідниці пропонують підхід, за якого студенти виконують завдання вдома, а під час заняття відбуваються види діяльності, направлені на обговорення та забезпечення зворотного зв'язку.

Таким чином, перевернене навчання являє собою педагогічну модель, за якої типові елементи навчання – подача матеріалу та елементи домашнього завдання – міняються місцями.

Інші піонери цієї педагогічної технології А. Самс та Дж. Бергман у своїй новій книзі «Переверни свій клас: досягни кожного учня у кожному класі кожного дня» наголошують на важливості методичного забезпечення переверненого навчання, зокрема необхідності створення відео лекцій для домашнього опрацювання студентами [3]. Проте, Дж. Бергман у серії статей, присвячених цій темі, наголошує, що перевернене навчання не є тотожним відео-лекціям, які доступні в мережі Інтернет. Найголовнішим компонентом такого навчання, на його думку, є взаємодія та продумані види навчальної діяльності, які відбуваються вже під час заняття [2].

Підсумовуючи їхні визначення, можна навести ознаки занять із застосуванням переверненого навчання. Отже, такі заняття є середовищем:

- для збільшення інтеракції та часу для індивідуального спілкування між студентами та викладачами;
- де студенти несуть відповідальність за власне навчання;
- де викладач є помічником і радником;
- де поєднуються пряме навчання і конструктивістський підхід до навчання;
- де відсутність студентів на занятті не є причиною для відставання;
- де навчальні матеріали збережено для постійного перегляду і повторення;
- де всі студенти залучені до процесу навчання;
- де всі студенти можуть отримати індивідуальний підхід до навчання [2].

Організація переверненого навчання потребує ретельної підготовки та належного методичного забезпечення. Дослідниця С. Брейм з університету Вандербілт, що в США, виділяє такі ключові елементи організації переверненого навчання:

- можливість студентів ознайомитися з матеріалами до початку заняття (механізмами ознайомлення можуть бути текст підручника, відео лекції, подкасти чи скрінкасти);
- підвищення мотивації студентів готуватися до заняття (наявність завдання на перевірку матеріалу, що оцінюється, наприклад, онлайн тест чи коротке письмове завдання, стимулюватиме студентів краще опрацювати матеріал);
- створення механізму оцінки розуміння студентами матеріалу (зокрема, тести, що студенти виконують до початку заняття, можуть дати викладачеві уявлення про певні аспекти теми, які є студентам менш зрозумілими);
- розробка для виконання у класі завдань, які зосереджені на когнітивних процесах вищого порядку (ознайомившись із матеріалом вдома, на занятті студенти можуть продемонструвати його розуміння через участь у дискусіях, дебатах, аналізуванні інформації; головним є те, що студенти використовують час у класі для поглиблення свого розуміння і покращення вмінь користуватися набутими знаннями) [4].

Очевидно, що найбільших переваг переверненого навчання можливо досягнути у разі ретельного планування змісту курсу, методів навчання та застосування відповідних технічних засобів. Дослідники особливостей цього підходу пропонують різні способи «перевернути» навчання. Часто йдеться про застосування цієї методики не до всього курсу, а лише до певних тем, чи навіть окремих занять [5]. Американська дослідниця переверненого навчання і автор педагогічних семінарів з цієї тематики Б. Ганнікатт пропонує такі кроки для впровадження цієї педагогічної технології:

1. За необхідністю застосування технології переверненого навчання повинні стояти реальні педагогічні цілі, які його виправдовують. Студенти повинні розуміти, що в центрі навчання – мета курсу, яку необхідно досягнути, а не низка процедур для виконання.

2. Застосовуючи елементи переверненого навчання, необхідно творчим чином імплементувати їх у завдання чи проекти. Студенти мають зосередитися на змістові курсу, а перевернене навчання – лише підхід до його викладання.

3. Застосовувати елементи переверненого навчання краще почати з окремих занять і тем, щоб оцінити ефективність цього підходу як для студентів, так і для викладача.

4. Важливо ставити реалістичні цілі на початку вивчення курсу. Це допоможе студентам розвинути впевненість у своїх силах і мотивувати їх досягати кращих результатів.

5. Організація регулярного оцінювання є важливим інструментом для забезпечення мотивації і зворотного зв'язку [5].

Зупинимося на особливостях застосування елементів переверненого навчання у викладанні дисципліни «Лексичний менеджмент» для студентів другого курсу. Необхідність звернення до цієї педагогічної моделі продиктована перш за все співвідношенням кількості годин аудиторної (34) і самостійної (144) роботи [1]. Очевидно, що за такого співвідношення, зростає значення самостійної роботи й успішність досягнення цілей курсу від ефективності її організації. Беручи до уваги попередньо зазначені позиції щодо втілення переверненого навчання у навчальному процесі, види діяльності під час викладання дисципліни «Лексичний менеджмент» було розподілено таким чином:

– вдома: опрацювання вказаних викладачем матеріалів, підготовка до словникового диктанту, підготовка презентацій (зазвичай, діалогів, рольових ігор), ведення блогів;

– на занятті: словниковий диктант, презентації студентів та їх обговорення, дискусії, обговорення завдань для блогів тощо.

З метою методичного забезпечення самостійної роботи студентів було створено блог викладача «A Lexical Notebook» (<http://ln2016.blogspot.com>), що являє собою інтерактивний методичний посібник з вказаного курсу. До структури блогу входять:

1) сторінки з необхідною інформацією, що стосується курсу:

– *About* (коротка інформація про курс та інтерактивна карта курсу);

– *Course Rules and Guidelines* (правила та поради для успішного проходження курсу);

– *Wordlists* (списки слів з кожної теми у форматі Google Docs);

– *Vocabulary Videos* (інформація про короткі відео для ілюстрації лексичних одиниць, що студенти мають створювати впродовж курсу, поради щодо їх створення та приклади виконання іншими студентами);

– *Online Dictionaries* (посилання на онлайн словники);

– *Online Tools* (посилання на Інтернет ресурси, що будуть корисними для вдосконалення лексичної компетентності студентів, зокрема, сайти для створення карток, інтерактивні словникові ігри та засоби, які студенти використовують під час створення дописів у блозі);

– *Flashcards* (створені студентами картки для вивчення та повторення слів на ресурсі quizlet.com);

– *Tips on Lexical Notebooks* (поради щодо ведення та використання зошита-словника, що містяться у наведених відео та статтях);

– *Building Your Vocabulary* (низка відео з порадами щодо того, як збільшувати свій словниковий запас);

– *Tips on Using Dictionaries* (відео та статті з порадами щодо найбільш ефективного використання словника);

– *Your Blogs* (посилання на блоги студентів);

– *Recommended Reading* (список рекомендованої літератури до курсу).

2) дописи із завданнями з кожної теми (кожен допис містить посилання на список слів відповідної теми, матеріал підручників для опрацювання, додаткові матеріали (статті, відео, інтерактивні вправи), завдання для допису у блозі, часто з використанням певних онлайн засобів (у такому разі додається інструкція з їх використання)).

Таким чином, студенти, за наявності доступу до мережі Інтернет, мають можливість скористатися матеріалами, запропонованими викладачем, а також, скориставшись можливістю коментування, запропонувати власні ідеї чи поставити викладачеві запитання.

У таблиці 1 (див. Табл.1) представлені деякі завдання для самостійного опрацювання та види діяльності для роботи на заняттях відповідно до теми в рамках застосування елементів переверненого навчання. Зазначимо, що окрім вказаних

видів діяльності, кожне заняття включає в себе словниковий диктант, завдання для роботи зі словником, обговорення завдання блогу. Самостійна робота студентів також включає створення коротких (15-20 секунд) відео, що ілюструють окремі лексичні одиниці зі списку слів кожної теми та груповий відео-проект у кінці курсу як демонстрацію набутих знань.

Таблиця 1.

**Реалізація елементів переверненого навчання у викладанні дисципліни
«Лексичний менеджмент» (обрані теми)**

№	Назва теми	Завдання, які студенти мають виконати перед заняттям	Види діяльності на занятті
	Online tools and resources for vocabulary building	Опрацювання матеріалу підручників та списку слів; робота з окремими сайтами для покращення лексичних навичок (fraise.it, quizlet.com тощо) та виконання на їх основі завдання для допису у блозі (<i>лист про можливості сучасної освіти</i>)	Робота в комп'ютерному класі, виконання завдань на удосконалення лексичної компетентності з використанням онлайн-засобів, подальше обговорення.
	Feelings and Emotions, Body Language	Опрацювання матеріалу підручників та списку слів; виконання на основі словникового матеріалу розділу завдання для допису у блозі (<i>опис спостережень за мовою тіла оточуючих, опис відчуттів від почутої музики</i>)	Дидактичні ігри, направлені на використання та засвоєння лексичного матеріалу; обговорення проблемних ситуацій.
	Appearance, Character, Relationships	Опрацювання матеріалу підручників та списку слів; виконання на основі словникового матеріалу розділу завдання для допису у блозі (<i>створення коміксу про історію стосунків</i>)	Представлення підготовленої рольової гри у парах та малих групах на основі ситуацій, попередньо запропонованих викладачем, їх аналіз та обговорення.
	Healthy Lifestyle	Опрацювання матеріалу підручників та списку слів; виконання на основі словникового матеріалу розділу завдання для допису у блозі (<i>створення брошури про здоровий спосіб життя</i>)	Зіставлення та обговорення брошур, підготовлених студентами; мозковий штурм; дидактичні ігри, направлені на використання та засвоєння лексичного матеріалу.
	Media, News, Celebrity	Опрацювання матеріалу підручників та списку слів; виконання на основі словникового матеріалу розділу завдання для допису у блозі (<i>створення онлайн-газети на основі шаблонів відомих видань</i>)	Дидактична гра-дискусія «Чотири кути», направлена на використання та засвоєння лексичного матеріалу.

Безумовно, технологія переверненого навчання не є абсолютно новим підходом у педагогіці, як і не є вона універсальним рішенням для кожної дисципліни чи викладача. Проте, розглядаючи численні праці педагогів та дослідників цієї методики, вважаємо за потрібне розглянути її переваги та недоліки. До **переваг** можна віднести те, що:

- студенти самі обирають зручний час, місце і спосіб (індивідуально чи в групах) для опрацювання матеріалів та мають можливість працювати з ними стільки разів, скільки їм потрібно для кращого засвоєння, особливо у випадках, коли вони пропустили заняття;
- використання онлайн-ресурсів, зокрема блогів та сайтів, для методичного забезпечення самостійної роботи, надає можливість студентам залишати коментарі, питання та пропозиції, вдосконалює зворотний зв'язок;
- студенти стають більш відповідальними за результати навчання, оскільки через самостійну роботу вони мають кращі можливості опанувати матеріал, ніж просто виконати мінімум для оцінки;
- під час заняття є можливість зосередитися на більш цікавих, креативних видах діяльності, що включають когнітивні процеси вищого порядку та застосування набутих знань;
- використання інтерактивних завдань (діалогів, дискусій, дидактичних, рольових ігор тощо) на основі вивченого матеріалу заохочує студентів до кращого його опрацювання, підвищує мотивацію, дозволяє вчитися один у одного;
- спостерігаючи за виконанням завдань на заняттях і дописами у блогах, викладач має кращу змогу аналізу помилок студентів для подальшого зосередження на окремих проблемних моментах та їх подальшого попередження.

Серед **недоліків** переверненого навчання, варто вказати такі:

- студенти не завжди можуть мати доступ до комп'ютера чи Інтернету, а за наявності доступу, його швидкість може бути занадто низькою для перегляду відео чи виконання завдання у блозі;
- викладач повинен розробити чітку систему моніторингу за тим, чи студенти дійсно працюють з матеріалами належним чином і чи опрацьовують їх взагалі, особливо, коли система (сайту, блогу чи іншої навчальної платформи) не надає такої можливості;
- застосування елементів переверненого навчання може займати у викладача досить багато часу, що пов'язано з необхідністю створення та організації методичного забезпечення в блогах та навчальних платформах;
- з огляду на попередній пункт, викладач повинен ефективно організувати свій час та планувати заняття заздалегідь; проте, витрачені зусилля компенсуються, коли він/вона працюватиме з цим курсом повторно;
- деякі викладачі і студенти можуть бути не готові до використання онлайн технологій та набуття нових вмінь і навичок;
- деякі дослідники вважають, що необхідність проводити більше часу за комп'ютером може спричинити проблеми у навчанні, оскільки не всі здатні засвоювати інформацію таким чином.

Висновки. Отже, можемо стверджувати, що попри вказані недоліки, технологія переверненого навчання має досить великий потенціал до застосування у навчальному процесі вищого навчального закладу загалом і у викладанні дисципліни «Лексичний менеджмент» зокрема. Цей підхід не є універсальним вирішенням проблем організації навчального процесу, що сьогодні постали перед освітянами, але за певних умов може стати ефективним способом організації самостійної роботи студентів із залученням можливостей новітніх технологій.

Література:

1. Робоча програма з навчальної дисципліни «Лексичний менеджмент» для студентів за напрямом підготовки Філологія, спеціальністю Мова та література (англійська, німецька/французька). – Острог, 2015. – 18 с.

2. Bergmann J. The Flipped Class: Myths vs. Reality / Jon Bergmann, Jerry Overmyer, Brett Wilie [Електронний ресурс] – Режим доступу до документа : <http://www.thedailyriff.com/articles/the-flipped-class-conversation-689.php>
3. Bergmann, J. Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day / Jonathan Bergmann, Aaron Sams. – International Society for Technology in Education, 2012. – 120 p.
4. Brame C. Flipping the classroom. Vanderbilt University Center for Teaching [Електронний ресурс] – Режим доступу до документа: <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/flipping-the-classroom/>
5. Honeycutt B. 5 Ways to Address Student Resistance in the Flipped Classroom [Електронний ресурс] – Режим доступу до документа: <http://www.fractuslearning.com/2016/02/04/student-resistance-flipped-classroom/>
6. Walvoord B. E. Effective grading: A tool for learning and assessment / Walvoord B. E., Anderson V. J. – San Francisco : Jossey-Bass, 1998.

УДК 811.161.2'37

І. Ю. Підгородецька,
ХНАУ імені В. В. Докучаєва, м. Харків

«СПІЛКУВАННЯ» І «КОМУНІКАЦІЯ» (ДО ПРОБЛЕМИ ОКРЕСЛЕННЯ ПОНЯТЬ)

У статті розглянуто проблему визначення термінів «спілкування» і «комунікація» в сучасних соціогуманітарних дослідженнях. Визначено спільне і відмінне в семантиці названих вище термінів. З'ясовано, що в мовознавчому аспекті зазначені терміни є синонімами; у психології та соціальній філософії їхнє змістове наповнення розрізняється. Встановлено національну специфіку вживання поняття «спілкування» в українському лінгвокультурному просторі.

Ключові слова: комунікація, спілкування, міжкультурна комунікація, теорія міжкультурної комунікації

«SPILKUVANNIA» AND «COMMUNICATION» (TO THE PROBLEM OF CONCEPT DEFINITIONS)

In the article the problem of the definition of terms «spilkuvannia» and «communication» in the modern social-humanities research is examined. The purpose of the article is to determine the semantic filling of the terms «spilkuvannia» and «communication» as the fundamental concepts of the modern social-humanities research referring to the intercultural communication problems. The common and different features in semantics of the terms are defined. It was found that in the linguistic aspect these terms are synonymous, and in social psychology and philosophy their semantic content is varies. The specific using of the term «spilkuvannia» in the Ukrainian lingual-cultural space is established.

The concepts «spilkuvannia» and «communication» have both common and different value components. Both spilkuvannia and communication are exchange and information transfer processes; they relate to language as a means of transmission information. These concepts differ in their content: the concept «spilkuvannia» is mainly associated with interpersonal interaction, and the concept «communication» contains additional meaning – «information exchange in society». The term «spilkuvannia» functions in all styles of the modern Ukrainian language. The term «communication» scope of functioning is scientific style.

Keywords: communication, «spilkuvannia», intercultural communication, intercultural communication theory.

«ОБЩЕНИЕ» И «КОММУНИКАЦИЯ» (К ПРОБЛЕМЕ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЙ)

В статье рассматривается проблема определения терминов «общение» и «коммуникация» в современных социогуманитарных исследованиях. Определено общее и различное в семантике названных выше терминов. Установлено, что в языковедческом аспекте указанные термины являются синонимами; в психологии и социальной философии их содержание различается. Отмечено, что существует специфика употребления понятия «общение» в украинском лінгвокультурном пространстве.

Ключевые слова: коммуникация, общение, межкультурная коммуникация, теория межкультурной коммуникации.

У наш час існує своєрідне соціальне замовлення на дослідження проблем міжкультурної комунікації, оскільки завдяки глобалізаційним процесам збільшується кількість міжнародних контактів в усіх сферах суспільного життя. Інтеграція України в європейський освітній простір зумовлює розширення міжкультурних зв'язків у сфері освіти та науки. Завдяки інтенсифікації міжкультурної взаємодії відкриваються нові види і форми спілкування, головною умовою успішності яких є взаєморозуміння, толерантність, повага до людей інших національностей, культур, віросповідань.

Проблеми міжкультурної комунікації досліджують вітчизняні й зарубіжні науковці, зокрема Г. Ю. Богданович, Л. А. Вербицька, Є. М. Верещагін, Д. Б. Гудков, П. М. Донець, В. Г. Костомаров, О. А. Леонтович, А. П. Садохін, С. Д. Смирнов, С. Г. Тер-Мінасова. Значущість міжкультурної комунікації робить її об'єктом міждисциплінарних наукових досліджень, у яких взаємодіють лінгвісти, історики, філософи, літературознавці, психологи, соціологи. Лінгвістичний аспект міжкультурної комунікації спрямований на дослідження мовних та паравербальних маркерів культурної інформації з метою досягнення комунікативної співпраці як взаєморозуміння носіїв різних культур і запобігання комунікативному конфлікту.

Мета статті – визначити змістове наповнення термінів *спілкування* і *комунікація* як основоположних понять сучасних соціогуманітарних досліджень із проблем міжкультурної комунікації.

Термін *комунікація* поширився в науковій літературі в середині ХХ ст. і став ключовим у соціально-гуманітарному знанні. Перші праці з комунікативно-теоретичною спрямованістю з'явилися у 20–30-ті рр. ХХ ст.; предметом їхнього дослідження були нові на той час засоби масової інформації. У другій половині ХХ ст. формується інформаційно-технічний підхід до проблем комунікації. Саме в його річищі терміни *комунікація* і *теорія комунікації* починають активно застосовувати щодо засобів масової інформації.

Але, можливо, найбільш важливий імпульс для формування теорії міжкультурної комунікації був отриманий із мовознавства, де в 70-ті рр. ХХ ст. відбувся поступовий перехід від структуралізму, що домінував на той час у лінгвістиці і предметом якого була «мова як система», до функціонального, прагматичного й комунікативного опису мови, тобто до вивчення мови як засобу комунікації. Цей перехід, що зазвичай називають «комунікативним поворотом» у лінгвістиці, дав змогу досягти значного прогресу в дослідженні реальних механізмів функціонування мови, але і його потенціал виявився обмеженим. На певному етапі стало очевидним, що девіз комунікативної лінгвістики «мова як засіб комунікації» треба доповнити постановкою питання «вивчення іноземної мови як засобу комунікації» (міжмовна комунікація), а згодом – і гаслом «вивчення іноземної мови як засобу міжкультурної комунікації» [2, с. 7].

Слово «комунікація» активно функціонує в європейських мовах, походить від латинського *communicatio* – «зв'язок, повідомлення» і має такі дефініції: «1) спілкування, що ґрунтується на взаєморозумінні; повідомлення інформації від од-